

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum tentare Deum sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ 2 Præ. Omnes illi per inuocacionem diuini nominis miracula operantur, expectant aliquem effectum solius diuine potestatis. Si ergo in factis huiusmodi confisteret diuina tentatio, quicumque miracula facerent, Deum tentarent.

¶ 3 Præ. Ad perfectionem hominis pertinere uidetur, ut prætermisiss humanis auxiliis in solo Deo speraret. unde Amb. *sup illud Luc. 29. Nihil tuleritis in uita &c. dicit. Qualis debeat esse, qui euangelizat regnum Dei, præceptis euangelicis designatur, hoc est, ut subsidiis secularis adminicula non requirat, fidei; totus in hærens pater, quo minus ista requirit, magis

posse suppetere. & beata Agatha dixit. Medicinam corpori meo nunquam exhibui: sed habeo Dominum Iesum Christum, qui solo sermone restaurat uniuersa: sed Dei tentatio non consistit in eo quod ad perfectionem pertinet. Ergo Dei tentatio non consistit in huiusmodi factis, in quibus expectatur solum Dei auxilium.

SED CONTRA est, quod Aug. *dicit 22. contra Faustum, quod Christus qui palam docendo & arguendo, & tamen inimicorum rabiem ualere in se aliquid non sinendo, Dei demonstrabat potestatem: idem tamen fugiendo & latendo hominis instruebat infirmitatem, ne Deum tentare audeat, quando hæret, quod faciat, uel quod cauere oportet, euadet. Ex quo uidetur in hoc Dei tentationem consistere, quod præmittit homo facere quod potest ad pericula euadenda, respiciens solum ad auxilium diuinum.

RESPONDEO. Dicendum, quod tentare est proprie experimentum sumere de eo, quod tentatur. Sumimus autem experimentum de aliquo & uerbis, & factis. Verbis quidem, ut experiamur an sciat quod querimus, uel possit, aut uelit illud implere. Factis autem cum per ea que facimus, exploramus alterius prudentiam, uel uoluntatem, uel potestatem. Verumque autem horum contingit dupliciter. Vno quidem modo, aperte: sicut cum quis tentatorem se profiteatur, sicut Samson Iudi. 14. proposuit Philistæis problema ad eos tentandum. Alio uero modo in sidiore & occulte: sicut Pharisæi tentauerunt Christum, ut legitur Matth. 22. Rursus quadoque quidem experire, puta, cum quis dido, uel facto intendit experimentum sumere de aliquo. Quandoque uero interpretatiue, quando. Lecti hoc non intendat experimentum sumat, id tamen agit, uel dicit quod ad nihil aliud uidetur ordinabile, nisi ad experimentum sumendum. Sic ergo homo tentat Deum quandoque uerbis, quod que factis. Verbis quidem Deo colloquimur orando. Vñ in sua petitione expresse aliquis Deum tentat, quando ea intentione aliquid a Deo postulat, ut exploret Dei scientiam, potestatem, uel uoluntatem. Factis aut expresse aliquis Deum tentat, quando per ea que facit, intendit experimentum sumere diuinæ potestatis, siue pietatis, atque scientiæ: sed quasi interpretatiue Deum tentat, qui etsi non intendit experimentum de Deo sumere, aliquid tamē petit, uel facit quod ad nihil aliud est utile, nisi ad p̄bādā Dei potestatis, uel bonitatis, uel cognitionis: sicut cum quis equum currere facit ut euadat hostes, hoc non est experimētū dē equo sumere: sed si equum currere faciat absq; alia qua uilitate, hoc nihil aliud eē uidetur, q̄ experimētū

sumere de equi uelocitate: & idem est in omnibus aliis rebus. Quando ergo propter aliquam necessitatem, seu utilitatem committit se aliquis diuino auxilio in suis petitionibus, uel factis, hoc non est Deum tentare. Dicitur. n. in 2. Paralipomenon 20. Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Quando uero hoc agitur absque utilitate, & necessitate, hoc est interpretatiue tentare Deum. Vnde sup illud Deut. 6. Non tentabis dominum Deum tuum, dicit glo. Deum tentat, qui habens quod faciat, sine ratione committit se periculo, experiens utrum possit liberari a Deo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod homo etiam quandoque factis tentatur, utrum possit, uel sciat, uel uelit huiusmodi factis auxilium, uel impedimentum præstare.

AD SECUNDVM Dicendum, quod sancti suis precibus miracula facientes, ex aliqua necessitate, uel utilitate mouent ad petendum diuinæ p̄tatis effectū.

AD TERTIVM dicendum, quod prædicatores regni Dei ex magna necessitate, & utilitate subsidia temporalia præmittunt, ut uerbo Dei expeditius uacent. & ideo si soli Deo innitantur, non ex hoc tentant Deum: sed si absque utilitate, uel necessitate humana subsidia desererent, tentarent Deum. Vnde & Aug. dicit 22. * contra Faustum, quod Paulus non fugit quasi non credendo in Deum, sed ne Deum tentaret, si fugere noluisse, cum sic fugere potuisset. Beata uero Agatha experta erat erga se diuinā benivolentiā. ut uel in firmitates non pateretur, p̄ quib. corporali medicina indigeret, uel statim sentiret diuinā sanationis effectū.

Li. 22. c. 16. a med. to. 6.

ARTICVLVS II.

Utrum tentare Deum sit peccatum.

Super quest. nonage simeseptime articulo secundum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod tentare Deum non sit peccatum. Deus enim non præcepit aliquod peccatum, præcepit autem ut homines eum probent, quod eum tentare dicitur enim Malach. 3. Inferte omnē decimā in horreum meum, ut sit cib. in domo mea, & probate me super hoc dicit Dominus. si non aperuerit uobis cataractas cæli, ergo uidetur quod tentare Deum non sit peccatum.

In articulo 2. eiusdem 97. q. iunge doctrinam in calce articuli traditam rationi posite in corpore eiusdem, & uide, quod cum in Deo sint tria, posse, scire, & uelle, & tentare Deum ignorantiam, uel dubitationem malam claudat, consequens est quod si quod est, quod licet dubitare de Deo, hoc extra tentationem Dei fit, si cum debitis circumstantiis fiat. Et quoniam de Dei uoluntate, quid circa aliquid particulare uelit, nec scimus, licitum est, si necessitas, aut utilitas cum debitis addit circumstantiis, p̄ signum instructione a Deo petere. De Dei potentia autem, scientia, & ueritate dicti diuini, & aliis q̄ ad Dei perfectionem, & excellentiam spectant, dubitare non licet. Et propterea uelle hæc explorare, peccatum est. Et scito quod ad primum modum, s. in instructionis, spectat, si quis dubitat, an reuelans,

1. q. 127. art. 3. cor.

¶ 2 Præ. Sicut aliquis tentatur ad hoc quod experientia sumatur de scientia, uel potentia eius, ita et de bonitate, & uoluntate ipsius: sed licitum est quod aliquis experimentum sumat diuinæ bonitatis, siue etiam uoluntatis: dicitur enim in Psalm. 33. Gustate, & uide te, quoniam suauis est dominus. Et ad Roma. 12. Ut probetis quæ sit uoluntas Dei bona, & beneplacens, & perfectæ: ergo tentare Deum non est peccatum.

¶ 3 Præ. Nullus uiruperat in Scriptura ex eo, quod a peccato cessat: sed magis si peccatum committit. Viruperatur autem Achaz, qui domino dicit: Pete tibi signum a domino Deo tuo, respondit. Non petā, &

Secunda Secunda S. Thomæ.

HH 3 aut

aut promittens fit Deus. Vnde Iudicum sexto laudatur a glo fa Gedeon, quando primo explorare uoluit, an esset angelus lucis, qui ei apparuit. Et similiter si dubitet, an sit promissio absolute, an secunda merita secundarum causarum, quando hoc expedit scire. De utroque enim horu licitum est dubitare: & humiliter petere signum pro opportuna instructione, nullum peccatum est.

non tentabo Dominum. Et dictu est ei. Nunquid parum est uobis molestos esse hominib? quia molesti estis & Deo meo? ut dicitur Isa. 7. De Abraham autem legitur Gene. 15. q. dixit ad Dominum. Vnde scire possum q. possessurus sim eam, scilicet terram repromissam a Deo? Similiter etiam Gedeon signum a Deo petiit de victoria re promissa, ut legitur Iudicum. 6. qui tamen ex hoc non reprehenduntur. ergo tentare Deum non est peccatum.

charitas peccauit, dicens Luce 2. ad hoc sciam? Vnde & propter hanc punitus fuit. Sciendum tamen quod quis signum petita Deo. Vno modo ad diuinam potestatem, aut ueritatem, & hoc de se pertinet ad Dei tentationem, ad hoc quod instruat, quid sit Deum placitum Deo; & hoc nullo modo Dei tentationem.

ARTICVLVS III.

Vtrum tentatio Dei opponatur uirtuti religionis.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur, q. tentatio Dei non opponatur uirtuti religionis. Tentatio. n. Dei habet ratione peccati ex hoc, q. ho de Deo dubitat, ut dicitur. scilicet dubitare de Deo gignit ad peccatum infidelitatis, qd opponitur fidei. ergo tentatio Dei magis opponitur fidei qua religioni.

¶ 2. Prat. Eccl. 18. dicitur. Ante orationem prepara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deu. Vbi dicitur q. interlineat. q. i. f. tentans Deum orat qd docuit: sed non facit quod iussit: sed hoc presumptionem, quia opponitur spiritui quod tentatio Dei. sit peccatum opponitur fidei. **¶** 3. Prat. Super illud Plal. 77. Et tentans cordibus suis, dicitur glo. q. tentare Deum postulare, ut in uerbis sit simpliciter, q. malitia sed dolus opponitur uirtuti religionis. tentatio Dei non opponitur religioni.

SED CONTRA est, q. sicut ex praedictis, tentare Deum est inordinatum modo postulare est actus religionis. bitum est. ergo tentare Deum est peccatum in oppositum.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur patet, finis religionis est, Deo reuerentiam habere: unde omnia illa que dicuntur reuerentiam Dei, religioni opponuntur. sicut est autem, quod tentare aliquem reuerentiam eius pertinet. Nullus enim peccatum, de cuius excellentia certus est, tentatum est, quod tentare Deum est peccatum in oppositum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod tentatum est, ad religionem pertinet, per aliqua signa ad diuinam reuerentiam. Et ideo ad irreligiositatem pertinet, quia de reuerentiam facit, quod ad irreligiositatem pertinet, & ideo est irreligiositatis species.

AD SECVDVM dicendum, quod tentatio orationem animam suam non pertinet, tendendo siquid ad uertum aliquem habere, de orationem se non disponendo, sed in se est, ut exaudiatur a Deo. & interpretatur tentat Deum. Et ideo interpretatur tentatio inordinata, sed in se est, & ideo a peccato non excusatur, sicut ibidem glossa dicit. Sicut & Za-

Art. preced.

RESPON. Dicendum, q. sicut supra dictum est, tentare est experimentum sumere, nullus autem experimentum sumit de eo, de quo est certus. Et ideo omnis tentatio ex aliqua ignorantia, uel dubitatione procedit, uel eius qui tentat, sicut cum quis experimentum de aliqua re sumit, ut eius qualitatem cognoscat, siue aliorum, sicut cum quis experimentum de aliquo sumit, ut aliis ostendat, per quem modum Deus dicitur nos tentare. Ignorare autem, uel dubitare de his que pertinent ad Dei perfectionem, est peccatum. Vnde manifestum est, q. tentare Deum ad hoc, q. ipse tentans cognoscat Dei uirtutem, est peccatum. Si quis autem ad hoc experimentum sumat eorum, que ad diuinam perfectionem pertinent, non ut ipse cognoscat, sed ut aliis demonstrat, hoc non est tentare Deum, cum subit iusta necessitas, seu pia utilitas, & alia que ad hoc concurrere debent. Sic. n. Apostoli petierunt a Domino, ut in nomine Iesu Christi fierent signa, ut dicitur Act. 4. ad hoc. q. uirtus Christi in delibus manifestaretur.

q. 87. ar. 1.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. solutio decimarum erat in lege precepta, ut supra habitum est. Vn habebat necessitatem ex obligatione precepti, & utilitatem qua ibi dicitur, ut sit cibus in domo mea: unde soluendo decimas non tentabant Deu. Quod autem ibidem subditur. Et probate me, non est intellegendum causaliter, quasi ad hoc soluere deberent decimas, ut probarent si Deus aperiret eis cataractas cali: sed consequentiu, quia. si decimas soluerent, experimento probaturi erant beneficia, qua eis Deus conferret.

Cap. 2. par. 1. in fine.

AD SECVDVM dicendum, q. duplex est cognitio diuina: bonitatis, uel uoluntatis: Vna quidem speculatiua: & quantum ad hanc non licet dubitare, nec probare utrum Dei uoluntas sit bona, uel utrum Deus sit suauis. Alia autem est cognitio diuina uoluntatis, siue bonitatis affectiua, siue experimentalis, du quis experitur in seipso gustu diuina dulcedinis, & complacentiam diuina uoluntatis, sicut de Ierotheo dicit Dion. 2. c. de diu. no. q. didicit diuina ex compassione ad ipsa. Et hoc modo mouemur ut probemus Dei uoluntatem, gustemus eius suauitatem.

AD TERTIVM dicendum, q. Deus uolebat signu dare regi Achaz, non pro ipso solu, sed pro toti populi instructione: & ideo reprehenditur quasi impeditor communis boni, & salutis, q. signum petere uolebat. Nec petendo tentasset Deu, tum q. ex mandato Dei petiisset, tum quia hoc pertinebat ad utilitatem communem: Abraham aut signum petiit ex instinctu diuino, & ideo non peccauit. Gedeon uero ex debilitate fidei signum petiisse uir, & ideo a peccato non excusatur, sicut ibidem glossa dicit. Sicut & Za-